

Diemen/Oegstgeest, 18 september 2025

Als ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum willen we onze grote zorg uitspreken over de gevolgen van de voorgenomen strafbaarstelling van ongedocumenteerde migranten. Wij kiezen uitdrukkelijk voor de term ongedocumenteerde migranten i.p.v. “illegalen” omdat door migranten ‘illegaal’ te noemen o.a. hun intrinsieke waardigheid en mensenrechten worden ontkend.

Ook al heeft de minister nu een wetsvoorstel voorgelegd die de hulpverleners, in bredere zin, ontziet, maken we ons ernstige zorgen over de aanscherping van de asielwetten die ongedocumenteerd verblijf strafbaar stelt.

In onze praktijk zien we al hoe moeilijk het is voor deze groep om überhaupt psychische hulp te krijgen. Wij vrezen dat de toegang tot zorg verder zal verslechteren. De strafbaarstelling van ongedocumenteerd verblijf zal leiden tot verhoogde angst en stressklachten onder een al kwetsbare populatie. Het leidt tot verdere isolatie en marginalisering, wat de integratie bemoeilijkt en kans op uitbuiting vergroot. Daarnaast zullen patiënten nog angstiger worden om hulp te vragen voor hun medische (zowel lichamelijk als psychisch) klachten, uit vrees gearresteerd te worden. Dit zal leiden tot verslechtering van ziektebeelden en daarmee ook alle gevolgen van dien.

Door mensen zonder verblijfspapieren te criminaliseren worden zij verder gestigmatiseerd en buitengesloten. Stigmatisatie en uitsluiting leiden tot grotere psychiatrische problematiek. Daarnaast merken wij in de klinische praktijk hoe ontwrichtend een verblijf in vreemdelingendetentie kan zijn en tot psychische klachten kan leiden, zoals somberheid, angst, uitzichtloosheid, schaamte, boosheid en suïcidaliteit. Wij vinden dit een uiterst zorgwekkende ontwikkeling die het recht op geestelijke gezondheidszorg ernstig belemmert.

Ook voor onze andere patiënten die in de asielprocedure zijn of een verblijfsstatus hebben, heeft de aanscherping van de asielwet veel gevolgen. De structurele onzekerheid waar zij moeten leven wordt hierdoor vergroot. We horen en zien momenteel dagelijks in de spreekkamer hoeveel stress dit geeft en de negatieve impact op hun al aanwezige psychische klachten. Ze uiten o.a. hun zorgen over niet herenigd te kunnen worden met hun gezin, de permanente staat van onrust vanwege continue dreiging van opnieuw verblijfsstatus moeten verlengen en onzekerheid over hun plek in samenleving in Nederland.

Als hulpverleners blijven we ons inzetten om behandeling te bieden aan iedereen, ongeacht afkomst of juridische status. Vanuit ethiek, moraal maar ook vanuit wet; artikel 1 dat ons voorschrijft om iedereen gelijk te behandelen. We willen dit als hulpverleners blijven doen, zonder dat we strafbaar zijn, tegelijkertijd spreken we ons uit: basisbehoeften zoals voedsel, onderdak maar zeker ook medische (en dus ook psychische) zorg zijn een fundamenteel recht.

We roepen de overheid daarom ook op om haar verantwoordelijkheid te nemen en het recht op gezondheid en op toegang tot goede kwaliteit van zorg te garanderen voor iedereen in Nederland, ook voor ongedocumenteerde migranten. Een humane samenleving meet zich af aan hoe ze zorg draagt aan haar meest kwetsbaren, maar ook aan het volgen van de grondwet. Uiteindelijk wil je als samenleving gezonde burgers, ook als die wellicht niet hier mogen blijven.